

Тріпак М. М.

Заслужений працівник освіти України,
Академік НАН вищої освіти України,
доктор економічних наук, професор,
професор кафедри фінансів, обліку та оподаткування імені С. Юрія,
ректор,
Навчально-реабілітаційний заклад вищої освіти
«Кам'янець-Подільський державний інститут»
ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-5191-7730>

Шевчук Н. С.

доктор філософії,
доцент кафедри фінансів, обліку та оподаткування імені С. Юрія,
керівник навчального відділу,
Навчально-реабілітаційний заклад вищої освіти
«Кам'янець-Подільський державний інститут»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4223-3174>

Коркушко О. Н.

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри фінансів, обліку та оподаткування імені С. Юрія,
декан факультету економіки, управління та діджиталізації,
Навчально-реабілітаційний заклад вищої освіти
«Кам'янець-Подільський державний інститут»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6577-8647>

ВАРТІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА ЯК ІНТЕГРАЛЬНИЙ ПОКАЗНИК ЕФЕКТИВНОСТІ ФІНАНСОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ АГРАРНОГО СЕКТОРУ НА МІЖНАРОДНИХ РИНКАХ КАПІТАЛУ

У статті обґрунтовано концепцію вартості підприємства як інтегрального показника ефективності фінансової трансформації аграрних компаній у глобалізованому середовищі ринків капіталу. Визначено обмеження традиційних бухгалтерських і фінансових індикаторів, які мають ретроспективний характер і не відображають повною мірою інвестиційний потенціал та ризиковий профіль аграрного бізнесу. Доведено, що вартість підприємства акумулює результати змін у системі обліку, фінансової звітності, структурі капіталу, управлінні грошовими потоками та ризиками. Запропоновано концептуальний підхід до інтегрального оцінювання вартості, що поєднує фінансові результати, прозорість інформації, інституційні умови функціонування та очікування міжнародних інвесторів. Обґрунтовано доцільність використання вартісного підходу як аналітичної основи інтеграції аграрних підприємств до міжнародних ринків капіталу та підвищення їх інвестиційної привабливості.

Ключові слова: вартість підприємства, фінансова трансформація, аграрні підприємства, глобалізація ринків капіталу, інтегральна оцінка, управління ризиками.

Marian Tripak, Nataliia Shevchuk, Oleh Korkushko

Educational and Rehabilitation Institution of Higher Education
“Kamianets-Podilskiy State Institute”

ENTERPRISE VALUE AS AN INTEGRATED MEASURE OF FINANCIAL TRANSFORMATION EFFECTIVENESS IN THE AGRICULTURAL SECTOR WITHIN INTERNATIONAL CAPITAL MARKETS

The globalization of capital markets transforms the operating environment of agricultural companies by strengthening requirements for financial transparency, corporate governance, and the quality of financial decision-making. Integration of agribusiness into international capital markets necessitates the transformation of accounting systems, financial reporting, and financial management in line with investors' expectations. Traditional financial indicators fail to provide a comprehensive assessment of such transformation due to their retrospective nature and limited ability to capture sector-specific risks, seasonality,

and price volatility. This emphasizes the need for generalized indicators capable of integrating financial, accounting, and non-financial aspects of enterprise performance. The purpose of the article is to substantiate enterprise value as an integral indicator of the financial transformation of agricultural companies in the context of their integration into international capital markets. The methodological framework is based on systemic and institutional approaches, as well as dialectical, comparative, analytical, and abstract-logical methods. The scientific novelty lies in the theoretical justification of enterprise value as an integral indicator combining the results of transformations in accounting, financial management, and risk management with the expectations of international investors. A conceptual model of value formation of agricultural companies in a globalized capital market environment is proposed, and the methodological approach to enterprise value assessment is further improved. The practical significance of the study lies in the possibility of using the proposed approach to support strategic financial decisions, improve investment attractiveness, and enhance communication with international investors. The results may be applied in the processes of financial transformation, valuation, and long-term development planning of agricultural enterprises.

Keywords: enterprise value, financial transformation, agricultural enterprises, global capital markets, integrated assessment, risk management.

Постановка проблеми та її актуальність. В умовах глобалізації міжнародних ринків капіталу суттєво зростає роль вартості підприємства як узагальнюючого показника результативності фінансової трансформації та здатності бізнесу залучати зовнішні фінансові ресурси. Для аграрних компаній, що функціонують у середовищі підвищених галузевих ризиків, сезонності виробництва та нестабільності грошових потоків, проблема формування та оцінювання вартості набуває особливої актуальності.

Економічна сутність вартості підприємства в сучасних умовах виходить за межі традиційного трактування фінансових результатів і ґрунтується на здатності підприємства генерувати майбутні грошові потоки з урахуванням ризиків та очікувань інвесторів. Саме вартість підприємства виступає ключовим індикатором ефективності фінансової трансформації, оскільки відображає інтегрований результат змін у системі бухгалтерського обліку, фінансової звітності, управлінської аналітики та фінансового управління.

Водночас доступ аграрних підприємств до міжнародних фінансових ресурсів безпосередньо залежить від рівня їх ринкової вартості, прозорості фінансової інформації та здатності відповідати вимогам глобального інвестиційного середовища. Недостатня узгодженість між внутрішніми обліково-аналітичними системами та вартісними орієнтирами міжнародних ринків капіталу посилює інформаційну асиметрію й обмежує інвестиційні можливості аграрних компаній.

Специфіка формування вартості аграрних підприємств визначається впливом галузевих ризиків, зокрема природно-кліматичних чинників, цінової волатильності аграрної продукції, залежності від державної підтримки та валютних коливань. Ці фактори зумовлюють необхідність застосування спеціалізованих підходів до оцінювання вартості, які враховують як фінансові результати, так і ризиковий профіль аграрного бізнесу.

Разом з тим бухгалтерські показники фінансової звітності, сформовані в межах традиційної облікової

парадигми, мають обмежені можливості щодо відображення ринкової вартості підприємства та його інвестиційного потенціалу. Вони фіксують переважно ретроспективні результати діяльності й не забезпечують адекватної оцінки майбутньої здатності підприємства створювати вартість. У зв'язку з цим актуалізується проблема методологічного обґрунтування оцінювання вартості аграрних компаній як інтегрального показника фінансової трансформації та ключового інструменту їх інтеграції до міжнародних ринків капіталу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика оцінювання вартості підприємства та її використання як інтегрального показника ефективності фінансової трансформації перебуває в центрі уваги сучасної фінансової науки, корпоративних фінансів та теорії бухгалтерського обліку. У вітчизняній науковій літературі проблеми формування вартості підприємства розглядаються в працях Корягіна М. В. [4], Куцика П. О. [2], Жука В. М., Бездушної Ю. С. [3], Нападівської Л. [5], Терещенка О. О. [6] та інших учених. Значна увага приділяється розвитку теорії бухгалтерської інформації, інституційним аспектам обліку, удосконаленню фінансової звітності та її ролі у прийнятті управлінських рішень. Водночас оцінювання результатів діяльності аграрних підприємств у більшості досліджень здійснюється переважно на основі традиційних фінансових показників, що обмежує можливості аналізу ринкової вартості та інвестиційної привабливості.

Водночас у сучасних дослідженнях вартість підприємства розглядається не лише як результат оцінювання активів, а як узагальнюючий критерій результативності управлінських і фінансових рішень. Зокрема зазначається, що «вартісні орієнтири дедалі частіше розглядаються як інтегральний показник ефективності управління, що відображає здатність підприємства не лише забезпечувати стабільність, а й створювати додану вартість для власників і зацікавлених сторін» [14, с. 105].

У дослідженнях з корпоративних фінансів наголошується, що ринкова вартість підприємства фор-

мується не на основі короткострокових фінансових результатів, а з урахуванням довгострокових очікувань інвесторів щодо здатності бізнесу генерувати стійкі грошові потоки. Як зазначає А. Раппапорт, ринкова вартість підприємства відображає довгостроковий погляд ринку та потребує багаторічного створення вартості грошовими потоками [11].

Терещенко О. О. обґрунтовує, що ефективність фінансової діяльності підприємства доцільно оцінювати не за окремими показниками прибутковості, а за їх впливом на загальну вартість підприємства, яка акумулює результати фінансових рішень і очікування інвесторів [6].

Аналогічної позиції дотримуються й українські науковці. Зокрема, І. П. Буляєв та Н. Ю. Брюховецька підкреслюють, що «підвищення конкурентоспроможності та вартості бізнесу в умовах інституціональних змін потребує застосування й розробки адекватних економічних, соціальних і інституціональних методів розвитку та поглиблення процесів капіталізації підприємств на основі залучення ресурсів у ринковий оборот та переведення частини знов створеної вартості на підприємстві в капітал» [1, с. 5]. Такий підхід акцентує на системному характері формування вартості підприємства як результаті трансформаційних процесів у фінансово-економічному та інституціональному середовищі.

У контексті аграрного сектору важливим є врахування галузевої специфіки формування вартості активів. Так, В. М. Жук та Ю. С. Бездушна, аналізуючи проблеми оцінювання сільськогосподарських земель, зазначають, що у вартості землі має бути врахований не лише ринковий чинник, а й фактор родючості та фактор економічної ефективності її використання у сільськогосподарському виробництві, а не виключно як об'єкта оренди [3, с. 6]. Це підтверджує доцільність розширеного підходу до оцінювання вартості в аграрній сфері, який виходить за межі суто ринкових параметрів.

Вартість підприємства, у свою чергу, може інтерпретуватися як інтегральний результат процесів фінансової трансформації. Як зазначає Бойко В.В з колективом авторів, що «інтегральний підхід до оцінювання фінансово-економічних результатів діяльності аграрних підприємств дає змогу визначити їх ринкову вартість з урахуванням не лише фінансових результатів від реалізації продукції, а й здатності забезпечувати фінансову стійкість» [8, с. 145]. Такий підхід дозволяє розглядати вартість підприємства як узагальнюючий показник ефективності фінансових рішень і довгострокової інвестиційної привабливості аграрного бізнесу на міжнародних ринках капіталу.

Незважаючи на значний доробок у сфері вартісно-орієнтованого управління, комплексне поєднан-

ня індексної оцінки вартості з процесами фінансової трансформації аграрних підприємств у контексті глобалізації ринків капіталу залишається недостатньо розробленим. Відсутність системного поєднання фінансових, ризикових та інституційних компонентів у межах єдиної формалізованої моделі обмежує можливості комплексного оцінювання трансформаційних процесів в аграрному секторі.

Метою статті є наукове обґрунтування вартості підприємства як інтегрального індикатора, що відображає ефективність фінансової трансформації аграрних компаній у контексті глобалізації міжнародних ринків капіталу.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасних умовах глобалізації ринків капіталу відбувається переосмислення економічної сутності вартості підприємства. Вона перестає розглядатися виключно як результат оцінювання активів або фінансових результатів діяльності та набуває значення узагальнюючого економічного показника, що відображає здатність підприємства генерувати майбутні грошові потоки з урахуванням ризиків, стратегічних перспектив розвитку та очікувань інвесторів. У цьому контексті вартість підприємства може розглядатися в межах вартісно-орієнтованої парадигми.

В умовах відкритості міжнародних ринків капіталу між вартістю підприємства та доступом до міжнародних фінансових ресурсів формується тісний взаємозв'язок. Зростання ринкової вартості аграрної компанії підвищує її інвестиційну привабливість, знижує вартість залученого капіталу та розширює можливості фінансування за рахунок іноземних інвесторів, банківських установ і міжнародних фінансових організацій. Водночас доступ до міжнародних фінансових ресурсів, у свою чергу, створює передумови для подальшого зростання вартості підприємства через модернізацію виробництва, впровадження інновацій та підвищення конкурентоспроможності на глобальних ринках.

Формування вартості аграрних компаній має виразну галузеву специфіку, що зумовлена високим рівнем виробничих і ринкових ризиків. До них належать сезонність виробництва, залежність від природно-кліматичних умов, коливання світових цін на сільськогосподарську продукцію, валютні ризики та нестабільність грошових потоків. У таких умовах вартість підприємства акумулює не лише поточні фінансові результати, а й оцінку здатності компанії ефективно управляти ризиками, забезпечувати фінансову стійкість і підтримувати довгостроковий розвиток. Саме тому для аграрного сектору вартісний підхід є більш інформативним порівняно з традиційними фінансовими індикаторами.

Водночас застосування виключно бухгалтерських показників для оцінювання результативності

діяльності аграрних компаній має суттєві обмеження. По-перше, більшість фінансових показників мають ретроспективний характер і не враховують майбутні очікування інвесторів. По-друге, балансова вартість активів часто істотно відрізняється від їх ринкової оцінки, особливо щодо землі, біологічних активів та нематеріальних ресурсів. По-третє, бухгалтерська звітність не повною мірою відображає ризиковий профіль підприємства та вплив нефінансових чинників. У зв'язку з цим вартість підприємства доцільно інтерпретувати в межах запропонованого підходу як інтегральний показник, що долає зазначені обмеження та забезпечує комплексне відображення результатів фінансової трансформації аграрних компаній у контексті їх виходу на міжнародні ринки капіталу.

З метою узагальнення ролі вартості підприємства як інтегрального показника ефективності фінансової трансформації аграрних компаній у процесі їх інтеграції до міжнародних ринків капіталу систематизовано ключові трансформаційні компоненти та напрями їх впливу на формування вартості підприємства (табл. 1).

Дані таблиці 1 свідчать, що вартість підприємства акумулює результати фінансових, управлінських і галузевих трансформацій та водночас відображає

очікування міжнародних інвесторів щодо здатності аграрних компаній створювати економічну цінність у довгостроковій перспективі.

У сучасному інвестиційному середовищі вартість підприємства відображає не лише поточний фінансовий стан, а насамперед здатність бізнесу генерувати майбутні грошові потоки з урахуванням ризиків, що виникають у процесі функціонування на відкритих ринках капіталу. Саме очікування міжнародних інвесторів щодо довгострокової дохідності, фінансової стійкості та якості корпоративного управління стають ключовими чинниками формування ринкової вартості.

Глобалізація ринків капіталу посилює роль вартості підприємства як універсального економічного індикатора, який забезпечує порівнянність компаній різних країн і галузей. Перехід на міжнародні стандарти фінансової звітності, розвиток інтегрованої звітності та поширення вартісно-орієнтованих концепцій управління сприяють трансформації вартості підприємства у комплексний показник, що поєднує фінансові результати, нефінансові чинники та стратегічні орієнтири розвитку.

М. В. Корягін зазначає, що для побудови системи бухгалтерського обліку, орієнтованої на управління вартістю підприємства, доцільним є застосування

Таблиця 1

Вартість підприємства як інтегральний індикатор фінансової трансформації аграрних компаній на міжнародних ринках капіталу

Компонент фінансової трансформації	Зміст трансформаційних змін	Інформаційна основа (звітність)	Вплив на формування вартості підприємства
Бухгалтерський облік	Перехід до міжнародних стандартів, переоцінка активів, відображення біологічних активів і землі	Фінансова звітність за МСФЗ	Підвищення достовірності та зіставності оцінок активів, зменшення розриву між балансовою і ринковою вартістю
Фінансова звітність	Розширення складу розкриттів, підвищення прозорості фінансових результатів	Фінансова та примітки до звітності	Формування довіри інвесторів, зниження інформаційної асиметрії
Інтегрована звітність	Поєднання фінансових і нефінансових показників, розкриття бізнес-моделі та процесу створення цінності	Інтегрована звітність	Формування уявлення про довгострокову здатність бізнесу створювати економічну цінність
Фінансове управління	Оптимізація структури капіталу, управління ліквідністю та інвестиційними потоками	Управлінська та фінансова звітність	Вплив на майбутні грошові потоки та їх стабільність
Управління ризиками	Ідентифікація та управління галузевими, ринковими та фінансовими ризиками	Нефінансові розкриття, управлінські звіти	Коригування очікуваної дохідності та зниження ризикової премії
Корпоративне управління	Підвищення якості управлінських рішень, прозорість управлінської структури	Інтегрована та нефінансова звітність	Підвищення інвестиційної привабливості та довіри міжнародних інвесторів
Ринкове середовище	Інтеграція до міжнародних товарних і фінансових ринків	Зовнішня ринкова інформація	Формування ринкових очікувань щодо вартості підприємства
Результат інтеграції	Узагальнення результатів фінансової трансформації	Синтез фінансової та нефінансової інформації	Вартість підприємства як інтегральний показник фінансової трансформації

Джерело: складено авторами на основі власних досліджень

інтегрованого підходу, який поєднує затратний, дохідний і ринковий елементи [4, с. 73].

Крім того, в умовах глобалізації вартість підприємства виступає інструментом комунікації з міжнародними ринками капіталу, оскільки через неї інвестори оцінюють рівень ризику, інвестиційну привабливість та ефективність фінансових рішень менеджменту. З огляду на викладене, економічна сутність вартості підприємства полягає у відображенні інтегрованого результату фінансової трансформації, який акумулює вплив облікових, управлінських та інституційних змін у діяльності компанії.

Представлена схема відображає логіку формування вартості підприємства як інтегрального результату фінансової трансформації аграрних компаній у процесі їх адаптації до вимог міжнародних ринків капіталу.

Важливу роль у відображенні та формуванні вартості підприємства як інтегрального показника фінансової трансформації відіграє інтегрована звіт-

ність. На відміну від традиційної фінансової звітності, інтегрована звітність поєднує фінансову та нефінансову інформацію, розкриваючи взаємозв'язок між різними видами капіталу, стратегією розвитку, системою управління ризиками та результатами діяльності підприємства. Саме така інформаційна цілісність створює підґрунтя для формування інтегрального показника вартості, який відображає не лише поточні фінансові результати, а й здатність аграрної компанії створювати економічну цінність у коротко-, середньо- та довгостроковій перспективі.

Інтегрована звітність сприяє зниженню інформаційної асиметрії між аграрними підприємствами та міжнародними інвесторами, забезпечуючи більш повне уявлення про фінансову стійкість, ризиковий профіль, якість корпоративного управління та стратегічні орієнтири бізнесу. У цьому контексті вона виступає не лише інструментом розкриття інформації, а й механізмом формування вартісних очікувань ринку, що безпосередньо впливає на

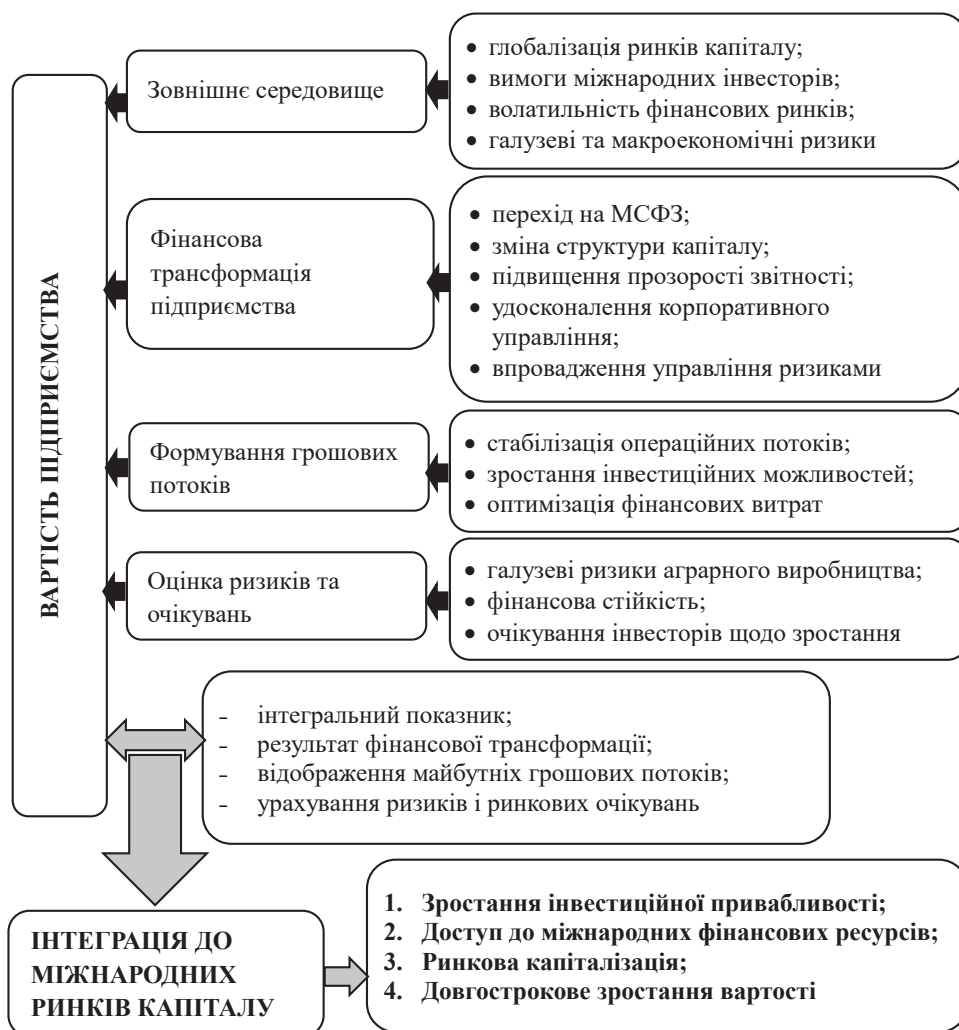

Рис. 1. Схема формування вартості аграрного підприємства в умовах фінансової трансформації.

Джерело: складено авторами на основі власних досліджень

ринкову оцінку підприємства та його інвестиційну привабливість.

Методологічною основою оцінювання вартості аграрних компаній є системний підхід, відповідно до якого вартість підприємства формується як результат взаємодії фінансових результатів, структури капіталу, ризикового профілю та якості інформаційного забезпечення управлінських рішень. У цьому контексті вартість підприємства не отожднюється з балансовими оцінками активів або показниками прибутковості, а розглядається як узагальнюючий індикатор здатності бізнесу генерувати майбутні грошові потоки.

Концептуальна модель формування вартості аграрного підприємства, подана на рис. 1, відображає логіку фінансової трансформації як системного процесу взаємодії зовнішнього середовища, інформаційної архітектури та внутрішніх трансформаційних змін. Для поглиблення аналітичного змісту зазначеної моделі та розкриття механізму впливу окремих чинників на формування вартості підприємства доцільно здійснити її деталізацію у вигляді розширеної матриці.

З метою методичного завершення запропонованої концептуальної моделі доцільно здійснити її формалізацію у вигляді інтегральної функції, що відображає взаємодію факторів створення вартості та ризикових компонентів. У межах запропонованого підходу інтегральна вартість підприємства не отожднюється з його безпосередньою ринковою оцінкою у грошовому вимірі. Вона характеризує узагальнений рівень сформованості ключових трансформаційних компонентів, що визначають здатність аграрної компанії генерувати майбутні грошові потоки та мінімізувати ризикову премію.

З метою забезпечення операціоналізації запропонованого підходу інтегральний показник вартості підприємства доцільно визначати у вигляді зваженої суми нормалізованих стимулюючих індексів із коригуванням на зважений вплив ризикових індикаторів за формулою, що є адаптацією загально-

відомої моделі визначення математичного очікування [7, с. 75]:

$$V_{inv} = \sum_{i=1}^m w_i S_i - \sum_{j=1}^n v_j R_j \quad (1)$$

де V_{inv} – інтегральний показник вартості підприємства;

S_i – нормалізовані стимулюючі індекси створення вартості (C, FR, CF, E, I, P);

R_j – нормалізовані ризикові індекси (R_1, R_2, R_3);

w_i, v_j – вагові коефіцієнти відповідно стимулюючих і ризикових компонентів, причому:

$$\sum_{i=1}^m w_i = 1, \sum_{j=1}^n v_j = 1, w_i, v_j \geq 0$$

Для забезпечення порівняльності показників усі компоненти моделі нормалізуються до інтервалу [0;1] за методом min - max. Для стимулюючих показників нормалізація визначається як:

$$S_i = \frac{x_i - x_{i, \min}}{x_{i, \max} - x_{i, \min}} \quad (2)$$

а для дестимулюючих (ризикових) показників – як:

$$R_j = \frac{x_j - x_{j, \min}}{x_{j, \max} - x_{j, \min}} \quad (3)$$

У такому вигляді $S_i \in [0;1]$ відображає зростання потенціалу створення вартості, тоді як збільшення $R_j \in [0;1]$ характеризує посилення ризикового навантаження, що зменшує інтегральний результат. Отже, V_{inv} інтерпретується як узагальнений індикатор сформованості трансформаційних компонентів і може використовуватися для порівняльного оцінювання підприємств у динаміці або між собою за однакових умов нормалізації. Інтегральний показник V_{inv} не отожднюється з безпосередньою ринковою оцінкою підприємства у грошовому вимірі. Він відображає ступінь сформованості фінансових, облікових, управлінських та ризикових компонентів, які визначають здатність підприємства генерувати майбутні грошові потоки та мінімізувати ризикову

Таблиця 2

Індексна структура інтегральної оцінки вартості підприємства

Індекс	Позначення	Формування індексу	Напрямок впливу
Індекс капіталізації	C	Нормалізовані показники активів	+
Індекс прибутковості	FR	ROA, ROE, маржа	+
Індекс грошових потоків	CF	FCF / Активи	+
Індекс зростання	E	Прогноз темпів приросту	+
Індекс прозорості	I	Частка повних розкриттів	+
Інституційний індекс	P	Оцінка регуляторної стабільності	+
Індекс галузевого ризику	R_1	Варіація урожайності	-
Індекс ринкового ризику	R_2	Чутливість до зміни цін	-
Індекс фінансового ризику	R_3	D/E, DSCR	-

Джерело: складено авторами на основі власних досліджень

премію. У цьому контексті вартість інтерпретується як узагальнений результат ефективності фінансової трансформації.

Визначення вагових коефіцієнтів w_i та v_j може здійснюватися за одним із методів: експертного оцінювання (з подальшою нормалізацією ваг) [12]; методу аналізу ієрархій (АНП) [9], що ґрунтується на попарних порівняннях значущості компонентів; ентропійного методу [13], який дозволяє отримати ваги на основі варіативності емпіричних даних. Вибір методу визначення ваг залежить від цілей дослідження та доступності вихідної інформації; у прикладних застосуваннях доцільним є поєднання експертного підходу з перевіркою стійкості результатів альтернативними методами.

Кожен із зазначених індексів формується на основі нормалізованих фінансових та нефінансових показників, що забезпечує їх зіставність та можливість агрегування в єдину систему оцінювання. Стимулюючі компоненти відображають фактори зростання економічної цінності підприємства, тоді як ризикові індикатори коригують інтегральний результат з урахуванням галузевої специфіки та волатильності ринкового середовища.

У такий спосіб, інтегральний показник V_{int} (1) відображає баланс між потенціалом створення вартості та рівнем ризикового навантаження, що дозволяє інтерпретувати його як аналітичний індикатор ефективності фінансової трансформації аграрного підприємства в умовах глобалізації ринків капіталу.

Разом з тим слід зазначити, що запропонований підхід має концептуальний характер і не передбачає емпіричної оцінки вартості окремих аграрних компаній. Подальші дослідження можуть бути спрямовані на апробацію інтегральної моделі з використанням реальних фінансових і нефінансових даних.

Висновки. У результаті дослідження обґрунтовано доцільність трактування вартості підприємства як інтегрального показника ефективності

ті фінансової трансформації аграрних компаній у глобалізованому середовищі ринків капіталу. Доведено, що формування вартості зумовлюється системною взаємодією операційних, фінансових, інституційних та інформаційних компонентів із одночасним урахуванням галузевих, ринкових і фінансових ризиків.

Запропоновано формалізовану інтегральну модель оцінювання вартості підприємства, що базується на зваженій агрегації індексів факторів створення економічної цінності та ризикових компонентів. Математична інтерпретація моделі забезпечує можливість кількісного відображення впливу фінансової трансформації на формування вартісного потенціалу аграрного підприємства та підвищує методичну завершеність запропонованого підходу.

Наукова новизна дослідження полягає в обґрунтуванні вартості аграрного підприємства як інтегрального індикатора ефективності фінансової трансформації в умовах глобалізації ринків капіталу та у формалізації індексної моделі її оцінювання, що дозволяє перейти від фрагментарного аналізу окремих фінансових показників до комплексної кількісної інтерпретації трансформаційних змін і забезпечує узгодження внутрішніх обліково-аналітичних процесів із вимогами міжнародних ринків капіталу.

Практичне значення розробленої моделі полягає у можливості її використання для аналітичного оцінювання рівня фінансової трансформації аграрних підприємств, підготовки до залучення інвестицій, переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності та формування стратегій підвищення ринкової вартості.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з емпіричною апробацією інтегральної моделі на вибірці аграрних підприємств, а також із визначенням оптимальної системи вагових коефіцієнтів із застосуванням економіко-математичних методів та методів багатокритеріальної оптимізації.

Література:

1. Булеєв І. П., Брюховецька Н. Ю. та ін. Методи розвитку та забезпечення капіталізації промислових підприємств в умовах інституціональних змін : монографія / НАН України, Ін-т економіки пром-сті. Київ, 2016. 312 с.
2. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством : підручник. 3-тє вид. / за ред. д-ра екон. наук, проф. П. О. Куцика ; П. О. Куцик, В. І. Бачинський, Р. М. Воронко та ін. Львів : Вид-во Львів. торг-екон. ун-ту, 2023. 308 с.
3. Жук В. М., Бездушна Ю. С. Місія інституту бухгалтерського обліку в капіталізації національного багатства та забезпеченні сталого розвитку України. *Економіка АПК*. 2019. № 4. С. 6–21.
4. Корягін М. В. Бухгалтерський облік у системі управління вартістю підприємства: теоретико-методологічні концепції : монографія. Львів : ЛКА, 2012. 389 с.
5. Нападівська Л. В. Управлінський облік : підручник. Київ : КНЕУ, 2010. 648 с. URL: <https://ir.kneu.edu.ua/handle/2010/23843>
6. Терещенко О. О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2003. 554 с.
7. Уманець Т. В., Пігарев Ю. Б. Статистика : навч. посіб. 2-ге вид., випр. Київ : Вікар, 2003. 623 с.
8. Boiko V., Lyzak M., Vasylytsiv T., Lupak R., Ohinok S. Financial and economic performance of agricultural enterprises: analysis and policy improvement. *Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal*. 2024. Vol. 10, No. 4. P. 129–151. DOI: <https://doi.org/10.51599/are.2024.10.04.06>

9. Ishizaka A., Labib A. Review of the main developments in the analytic hierarchy process. *Expert Systems with Applications*. 2011. Vol. 38, No. 11. P. 14336–14345. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.eswa.2011.04.143>
10. Prodanchuk, M., Kovalchuk, T., Kladiyev, V., Hurenko, T., & Shevchuk, N. (2023). Theoretical and methodical principles of the formation of integrated reporting. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, № 3(50), 63–75. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcaptp.3.50.2023.4032>
11. Rappaport A. 10 ways to create shareholder value. *Harvard Business Review*. 1986. Vol. 64, No. 5. P. 119–130. URL: <https://tinyurl.com/yveyrv6p>
12. Saaty T. L. Decision making with the analytic hierarchy process. *International Journal of Services Sciences*. 2008. Vol. 1. P. 83–98. DOI: <https://doi.org/10.1504/IJSSCI.2008.017590>
13. Shannon C. E. A mathematical theory of communication. *Bell System Technical Journal*. 1948. Vol. 27, No. 3. P. 379–423. URL: <https://pzs.dstu.dp.ua/ComputerGraphics/ic/bibl/Shannon.pdf>
14. Sherstiuk O. Methodological foundations for assessing the value of agro-industrial production enterprises: factor analysis. *Scientific Journal of Yuriy Fedkovich Chernivtsi National University. Economics*. 2023. No. 1. P. 104–110. DOI: <https://doi.org/10.32782/ecovis/2023-1-16>

References:

1. Buliieiev I. P., Briukhovetska N. Yu. et al. (2016) *Metody rozvytku ta zabezpechennia kapitalizatsii promyslovykh pidpriemstv v umovakh instytutsionalnykh zmin: monohrafiia* [Methods of development and capitalization support of industrial enterprises under institutional changes: monograph]. Kyiv: Instytut ekonomiky promyslovosti NAN Ukrainy, 312 p. (in Ukrainian).
2. *Bukhhalterskyi oblik v upravlinni pidpriemstvom* (2023) [Accounting in enterprise management]. 3rd ed. P. O. Kutsyk (ed.). Lviv: Lvivskyi torhovelno-ekonomichnyi universytet, 308 p. (in Ukrainian).
3. Zhuk V. M., Bezduzhna Yu. S. (2019) *Misiia instytutu bukhhalterskoho obliku v kapitalizatsii natsionalnoho bahatstva ta zabezpechenni staloho rozvytku Ukrainy* [The mission of the accounting institute in the capitalization of national wealth and ensuring sustainable development of Ukraine]. *Ekonomika APK*, no. 4, pp. 6–21. (in Ukrainian).
4. Koriahin M. V. (2012) *Bukhhalterskyi oblik u systemi upravlinnia vartistiu pidpriemstva: teoretyko-metodolohichni kontseptsii: monohrafiia* [Accounting in the enterprise value management system: theoretical and methodological concepts: monograph]. Lviv: LKA, 389 p. (in Ukrainian).
5. Napadovska L. V. (2010) *Upravlinskyi oblik* [Management accounting]. Kyiv: KNEU, 648 p. Available at: <https://ir.kneu.edu.ua/handle/2010/23843> (in Ukrainian).
6. Tereshchenko O. O. (2003) *Finansova diialnist subiektiv hospodariuvannia* [Financial activity of business entities]. Kyiv: KNEU, 554 p. (in Ukrainian).
7. Umanets T. V., Piharev Yu. B. (2003) *Statystyka* [Statistics]. 2nd ed. Kyiv: Vikar, 623 p. (in Ukrainian).
8. Boiko V., Lyzak M., Vasylytsiv T., Lupak R., Ohinok S. (2024) Financial and economic performance of agricultural enterprises: analysis and policy improvement. *Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal*, vol. 10, no. 4, pp. 129–151. DOI: <https://doi.org/10.51599/are.2024.10.04.06>
9. Ishizaka A., Labib A. (2011) Review of the main developments in the analytic hierarchy process. *Expert Systems with Applications*, vol. 38, no. 11, pp. 14336–14345. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.eswa.2011.04.143>
10. Prodanchuk M., Kovalchuk T., Kladiyev V., Hurenko T., Shevchuk N. (2023) Theoretical and methodical principles of the formation of integrated reporting. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, no. 3(50), pp. 63–75. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcaptp.3.50.2023.4032>
11. Rappaport A. (1986) 10 ways to create shareholder value. *Harvard Business Review*, vol. 64, no. 5, pp. 119–130. Available at: <https://tinyurl.com/yveyrv6p>
12. Saaty T. L. (2008) Decision making with the analytic hierarchy process. *International Journal of Services Sciences*, vol. 1, pp. 83–98. DOI: <https://doi.org/10.1504/IJSSCI.2008.017590>
13. Shannon C. E. (1948) A mathematical theory of communication. *Bell System Technical Journal*, vol. 27, no. 3, pp. 379–423. Available at: <https://pzs.dstu.dp.ua/ComputerGraphics/ic/bibl/Shannon.pdf>
14. Sherstiuk O. (2023) Methodological foundations for assessing the value of agro-industrial production enterprises: factor analysis. *Scientific Journal of Yuriy Fedkovich Chernivtsi National University. Economics*, no. 1, pp. 104–110. DOI: <https://doi.org/10.32782/ecovis/2023-1-16>

Дата надходження статті: 10.02.2026

Дата прийняття статті: 27.02.2026

Дата публікації статті: 13.03.2026